

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona piaci jelentés	2
A gabonafélék termelői ára	4
Kötési ár a Budapesti Értéktőzsde Árupiaci szekcióján	8
Gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési átlagára.....	12
Külpiaci piaci információk	14

Készítette:
Keményné Horváth Zsuzsanna
E-mail: Horvath.Zsuzsanna@aki.gov.hu

Kiadó:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci-árinformációs Szolgálat
Magyarország, H-1463 Budapest Pf. 944
Telefon: (0036) 1 476 6092, Fax: (0036) 1 217
8111 Internet: www.akii.hu

Cukor piaci jelentés	18
A LIFFE fehércukor határidős árai	20
New Yorki Tőzsde nyerscukor határidős árai	21
Az EU-27 cukorkvóta és a leadott kvóták területi megoszlása és arányai az egyes országok kvótájához képest...25	

Készítette:
Kemény Gábor
E-mail: Kemeny.Gabor@akii.hu

Készítette:
Kemény Gábor
E-mail:Kemeny.Gabor@aki.gov.hu

GABONAPIACI JELENTÉS

- *Az USA búza vetésterülete 6%-kal, a kukoricáé 4%-kal bővíthet a 2008/2009. gazdasági évben.¹*
- *Az USA-ban a kukorica bioetanolként történő felhasználása 28%-kal emelkedhet, 111,6 millió tonnára a 2007/2008. gazdasági évben.*
- *Az USA-ban a búza termelői ára 5%-kal, a kukoricáé 15%-kal nőhet a 2008/2009. gazdasági évben az USDA előrejelzése szerint.*
- *A búza hazai termelői ára 67-, a kukoricáé 52 ezer Ft felett változott a 10. héten.*
- *A gabonafélék tőzsdei jegyzései továbbra is magas szinten változtak.*

Termelői árak

Az étkezési búza és a takarmánykukorica termelői ára 2008 februárjában mérsékelten emelkedett az előző havi termelői átlagárhoz képest (1-2. ábra). Búzából az áremelkedés 35-45 ezer Ft az előző három év februári áraihoz képest, kukoricából az árkülönbség ugyanezen évekhez viszonyítva 20-30 ezer Ft-ra tehető 2008 februárjában. Az étkezési búza termelői ára 65 ezer Ft közelében, a kukoricáé 50 ezer Ft felett alakult februárban. Az árakat továbbra is a kisebb gabona készletek és az erős kereslet tartja magasban.

A környező országokban is tovább emelkedett az étkezési búza termelői ára. Az észak-amerikai régióban a legalacsonyabbnak tekinthető a régióban a 9-10. héten. Bulgáriában, Németországban, Litvániában és Magyarországon az árak 67 ezer Ft felett változtak, 5-10 ezer Ft-tal magasabban, mint a szlovákiai és az észak-amerikai árak (3. táblázat).

Árváltozások a gabona termékpályán

Magyarországon a finomliszt feldolgozó értékesítési átlagára mintegy 1%-ot, a fehér kenyérliszt és rétesliszt, valamint a búzadara feldolgo-

zó értékesítési ára 1-2%-ot csökkent 2008 februárjában a januári átlagárhoz képest (7-10. ábra). A 2007-es februári értékesítési árakat a lisztek és a búzadara 30 Ft-tal, a 2005-2006-os árakat 40 Ft-tal haladta meg 2008 második hónapjában. A jelentős áremelkedést a magas alapanyagárak és az energia árának növekedése okozta.

A 3-4. ábrán jól látható, hogy az egyes országokban az alapanyag árak 2007 év utolsó negyedében 2006 első negyedéhez képest 120%-ot emelkedtek. A fogyasztói árak követték a fokozatosan növekvő ártendenciát, és 2007 év végén már 60-80%-kal haladták meg a 2006-os év árait. A finomliszt fogyasztói ára Prágában és Pozsonyban a legalacsonyabb, 90-100 Ft/kg 2007 utolsó negyedében, és Németországban a legmagasabb, mintegy 180 Ft/kg. A hazai finomliszt fogyasztói ára 120 Ft/kg-os árával a három ország között helyezkedik el. Az árkülönbség oka elsősorban, hogy Csehországban 400 ezer és Szlovákiában 100 ezer tonnával több búza termelt 2007-ben az előző évhez képest, Magyarországon és Németországban azonban csökkent a kínálat. A német búzatermes mintegy 1,5 millió tonnával csökkent a 2007/2008. gazdasági évben a 2006-os évhez viszonyítva. Az európai fővárosok lisztárait megfigyelhető különbségeit még az egyes üzletláncok árpolitikája és a fogyasztási szokások is befolyásolják.

Tőzsdei árak

A Chicago-i tőzsdén a búza márciusi jegyzése 68 ezer Ft-on zárta a hetet, 18 ezer Ft-tal magasabban, mint 2007 novemberében. Kukoricánál az emelkedés kisebb mértékű volt, 12 ezer Ft-ra tehető (6. ábra). A 2007. évi északi féltekén történő betakarítás óta a búza és a kukorica különböző határidőre vonatkozó jegyzések emelkedő tendenciája tovább folytatódott, ennek hátterében búzánál a 2007/2008-as gazdasági évi gyengébb kínálat és rendkívül alacsony készletekkel paralel erős kereslet áll. Kukoricánál az etanoltermelés emelkedése húzta felfelé az árakat elsősorban.

A hazai tőzsdén is magas árszinten változtak a jegyzések. Az euro búza májusi határidőre vonatkozó jegyzése 71 ezer Ft felett változott a 10-

¹ HGCA, 2008. március 3.

11. héten, a távolabbi határidős kötések 56-57 ezer Ft között mozogtak.

A takarmánykukorica jegyzései is hasonló magas árszintet értek el 2008-ban, mint a búzakötések. A közelebbi határidős árak 53 ezer Ft felett, a 2008-as betakarítás időszakát jellemző jegyzések 47-48 ezer Ft között alakultak a 10-11. héten.

Export

Kukoricaexportunk 106%-kal emelkedett 2007-ben, búzaexportunk azonban 30%-kal visszaesett a 2006-ban kivitt mennyiséghez képest. A kukoricaexport emelkedésének hátterében a korábbi évek rekordkínálata áll (intervenciós készletek felszabadulása, pangó európai piac), párosulva egy erős 2007-es kukoricakereslettel. Búzakivitelünk csökkenésének oka elsősorban, az erős külpiaci kereslet ellenére a gyengébb 2007-es, illetve a korábbi évek átlagkínálatával magyarázható. Mindkét termény árára jótékony hatással volt a hagyományos importőrök (Németország, Hollandia stb), továbbá az utóbbi években egyre erősödő olasz, és az újonnan csatlakozott Románia kereslete. A határparitásos exportárak a 2006. évi búza és kukorica átlagárakhoz képest 40-60%-ot emelkedtek 2007-ben (11-12. ábra).

1. táblázat

A GABONAFÉLÉK TERMELŐI ÁRA A 10. HÉTEN *SZÁRMAZÁSI HELY SZERINT

Megnevezés		*Szarmazási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak - Magyaro.	2008. 9. hét	2008. 10. hét	2008. 10. hét/ 2008. 9. hét (%)
Étkezési búza	tonna	8 580,66	2 044,89		8 601,14	10 807,57	125,65
	Ft/t	68 965,56	62 481,53		67 760,34	67 558,25	99,70
Takarmánybúza	tonna	-	-	-	266,16	-	-
	Ft/t	-	-	-	61 848,42	-	-
Takarmánykukorica	tonna				7 661,40	2 321,15	30,30
	Ft/t				52 522,06	52 460,49	99,88
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-	-

*Szarmazási hely, ahol a gabonát megtermelték

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

2. táblázat

A GABONAFÉLÉK TERMELŐI ÁRA A 10. HÉTEN

Megnevezés		Országos				
		2007. 10. hét	2008. 9. hét	2008. 10. hét	2008.10. hét/ 2007. 10. hét (%)	2008. 10. hét/ 2008. 9. hét (%)
Étkezési búza	tonna	8 087,37	8 601,14	10 807,57	133,64	125,65
	Ft/t	31 605,57	67 760,34	67 558,25	213,75	99,70
Takarmánybúza	tonna	-		-	-	-
	Ft/t	-		-	-	-
Takarmánykukorica	tonna	3 669,83	7 661,40	2 321,15	63,25	30,30
	Ft/t	31 276,20	52 522,06	52 460,49	167,73	99,88
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-

Forrás : PÁIR

**AZ ÉTKEZÉSI BÚZA TERMELŐI ÁRÁNAK ALAKULÁSA
NÉHÁNY KÖZÉP-KELET- ÉS NYUGAT-EURÓPAI ORSZÁGBAN**

hetek	Észtország	Nagy-Britannia	Németország	Szlovákia	Magyarország
Ft/tonna					
44	51 980		56 090	52 940	55 012
45	49 430		56 100	54 020	54 238
46	52 960		55 340	55 090	54 224
47	48 950		54 910	55 620	53 307
48	50 760		55 650	55 160	53 210
49	48 690		55 740	56 080	53 110
50			56 460	56 290	58 140
51			58 570	53 400	
52	48 870			52 760	52 420
1	57 710		62 430	55 464	57 330
2	53 110		60 200	55 736	55 730
3	52 300		60 490	56 620	55 912
4	59 560		61 930	56 720	54 971
5	58 630		61 810	58 320	61 700
6	53 560		62 160	59 060	61 720
7	56 580	69 120	65 830	60 360	62 330
8	59 380		65 810	60 370	63 530
9	57 120		66 900	61 870	67 760
10			67 340	62 730	67 558

hetek	Ukrajna	Lengyelország	Lettország	Bulgária	Litvánia
Ft/tonna					
44		56 060	59 150	62 170	58 270
45		56 460		64 240	54 580
46		57 650		64 400	56 130
47		56 710		63 890	56 240
48		57 080		54 760	56 140
49				62 840	
50		56 980		62 220	54 400
51		57 540		63 130	58 290
52				63 350	49 360
1		58 560		63 100	56 620
2		59 970		63 980	57 030
3		61 870		63 490	59 150
4				64 300	
5		63 500		65 120	60 550
6		64 360		64 750	60 290
7		65 680		66 790	63 810
8		66 070		66 080	65 390
9		66 910		67 290	67 150
10				67 480	

Megjegyzés-az ár a következő standardra vonatkozik:

- hektoliter súly min. 73 kg
- nedvességtartalom max.. 14,5%
- idegen magtartalom max. 7%
- csírázott szemszázalék max. 4%
- Hageberg-féle esésszám min. 220

Eltérések a standardtól:

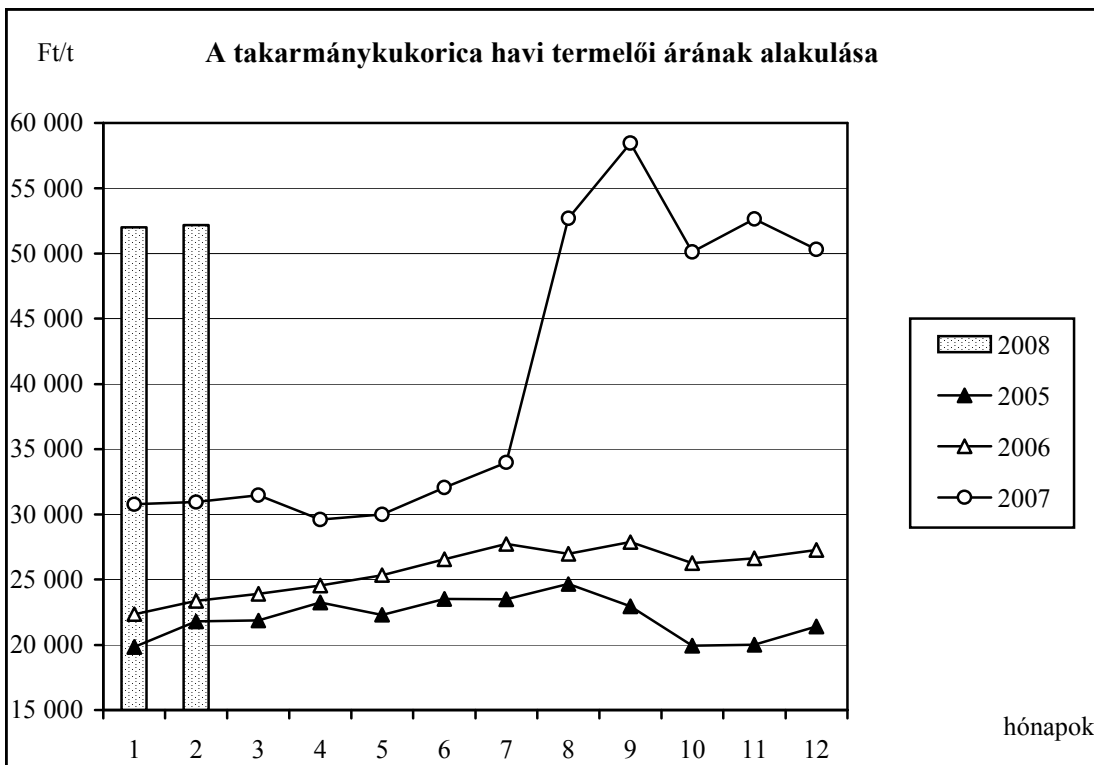
- Bulgária -hektoliter súly min.76kg, nedvességtartalom max.14%, idegen magtartalom max.4%
- Csehország -hektoliter súly min 76kg, nedvességtartalom max.14%, idegen magtartalom 6%, csírázott szemszázalék 2,5%
- Észtország- hektoliter súly 72 kg, Hageberg-féle esésszám 180, csírázott szemszázalék 3%
- Lengyelország -hektoliter súly min.76 kg, idegen magtartalom max. 6%
- Magyarország -hektoliter súly 76 kg, csírázott szemszázalék max. 2%, Hageberg-féle esésszám 230
- Nagy-Britannia -hektoliter súly min.76 kg, Hageberg-féle esésszám 250
- Szlovákia- hektoliter súly min. 76 kg, nedvességtartalom max. 14%,
- Ukrajna - 12%-os fehérjetartalom, idegen magtartalom max. 8%
- Oroszország- nedvességtartalom max. 15%,

1. ábra

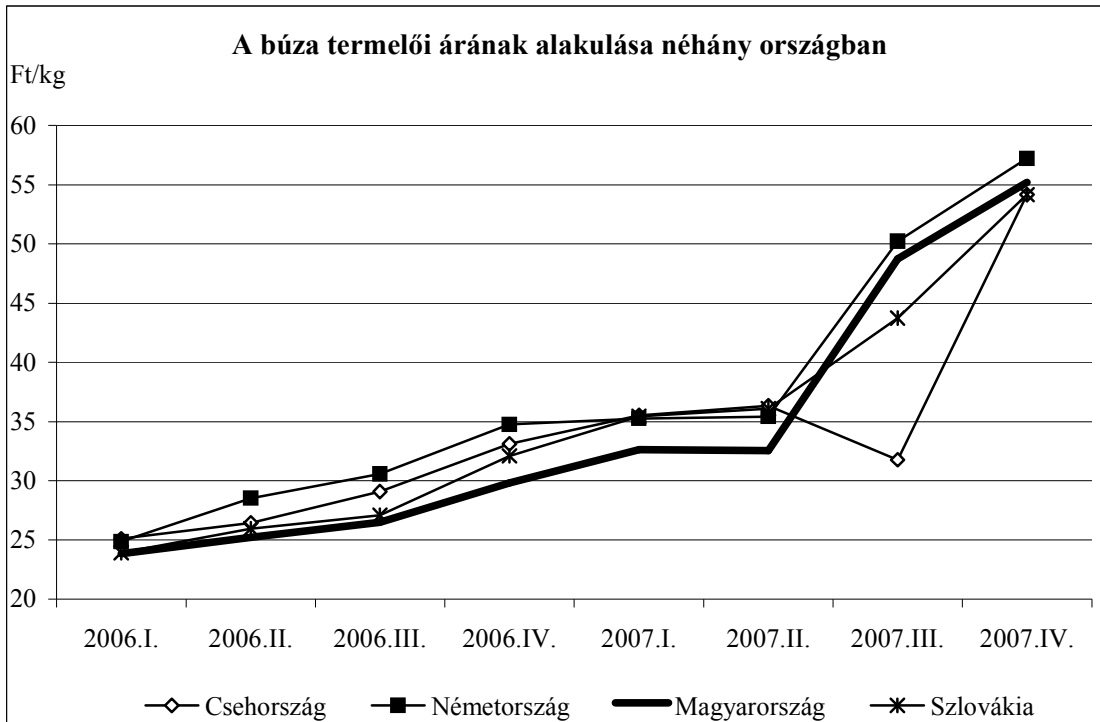
Forrás: PÁIR

2. ábra

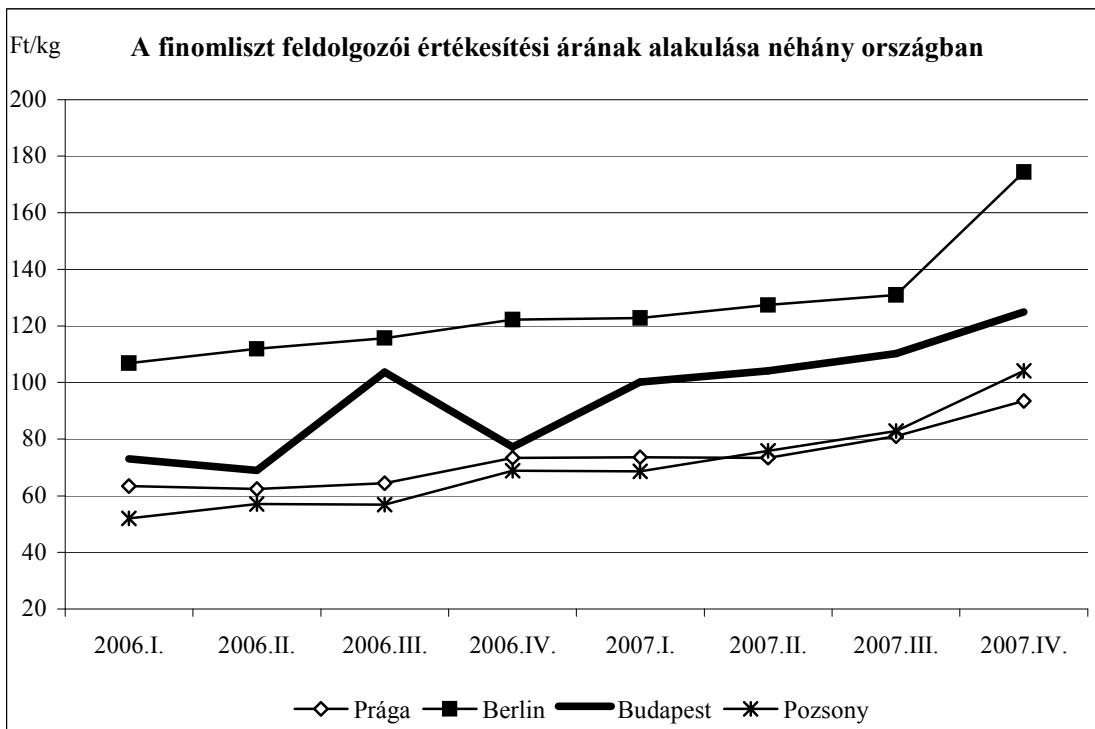
Forrás: PÁIR

3. ábra

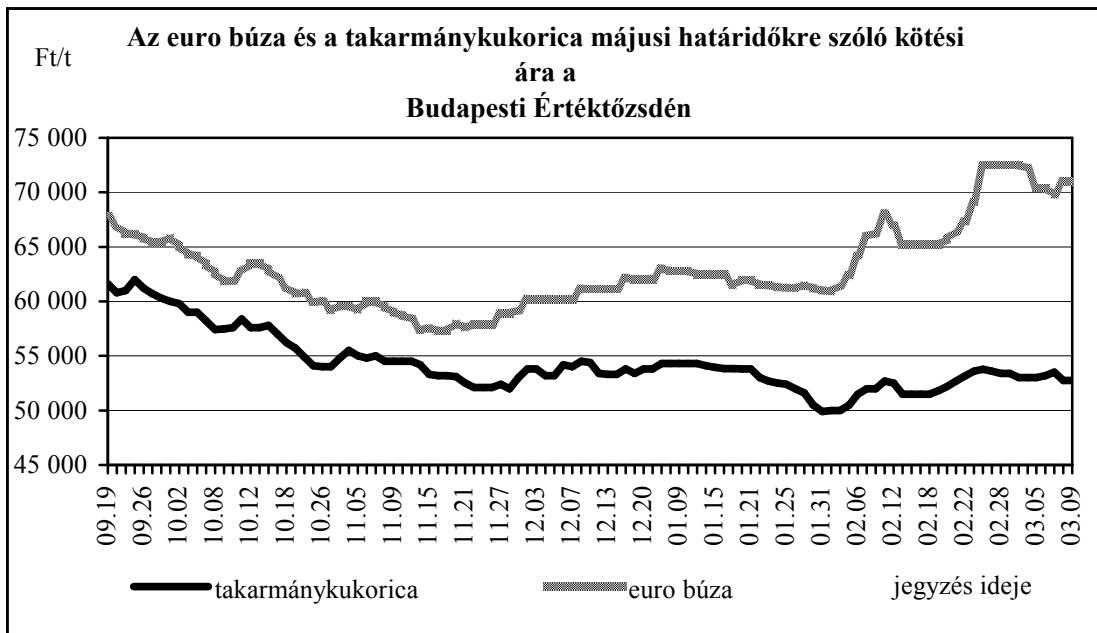
Forrás: AGRIMIS

4. ábra

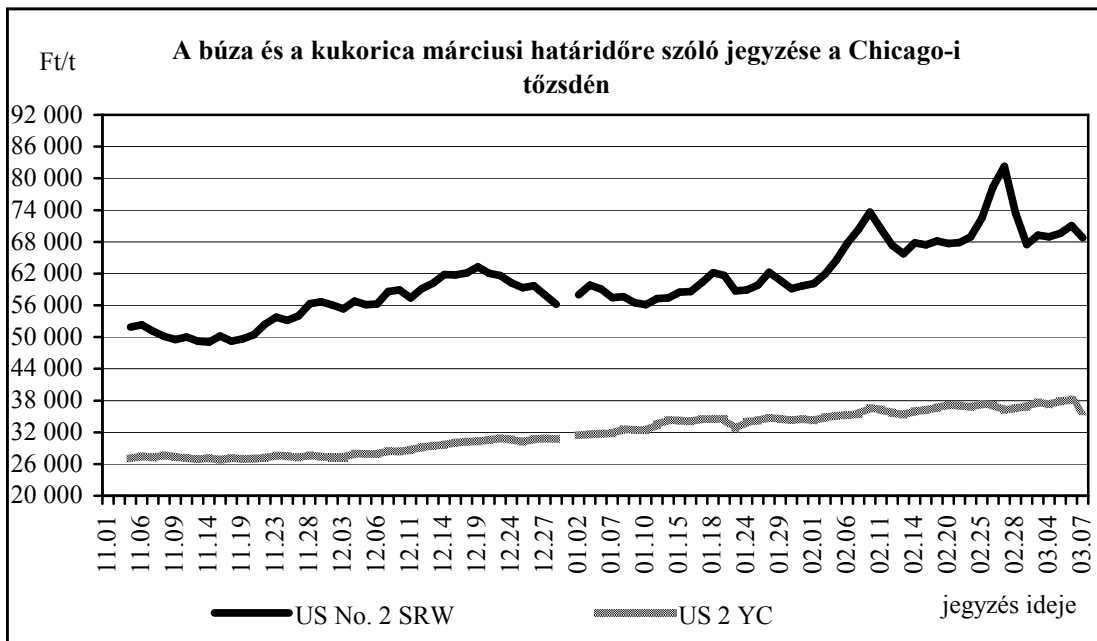
Forrás: Észtt fogyasztói árgyűjtés a Cora, Auchan, Tesco és Interspar áruházakban, Keresztessné Mohr Katalin

5. ábra

Forrás: BÉT

6. ábra

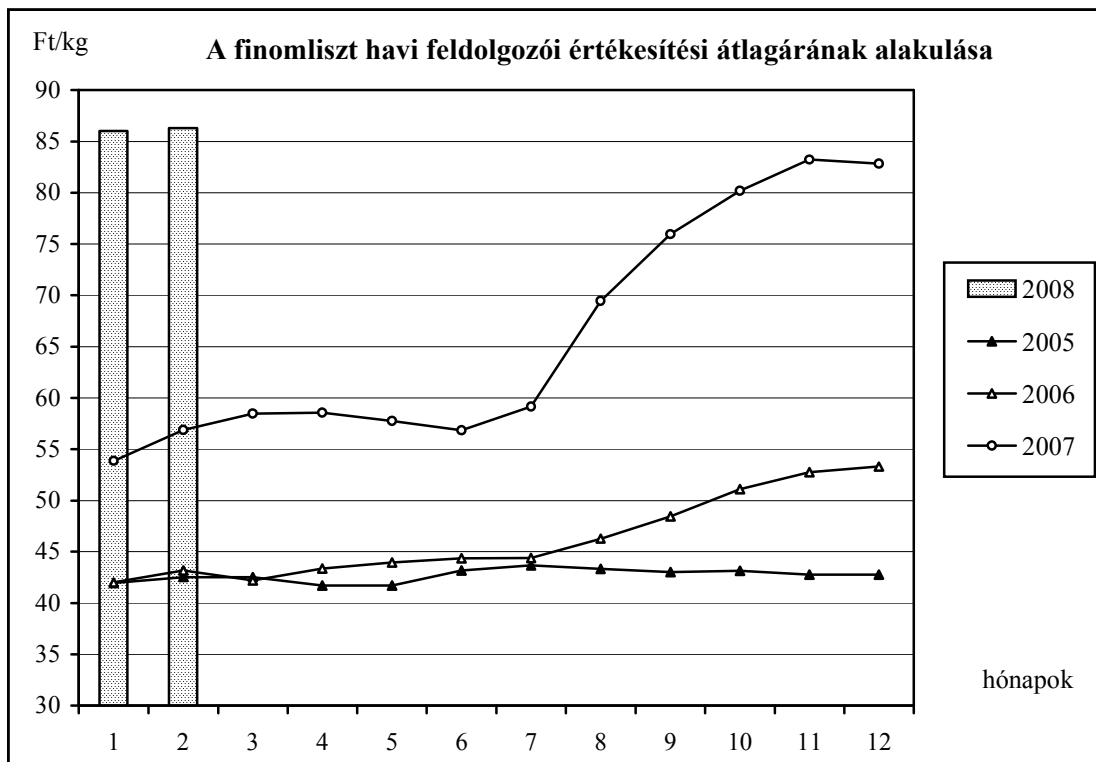

US 2 YC-USA 2. Yellow Corn

US No. 2 SRW-USA 2. Soft Red Winter

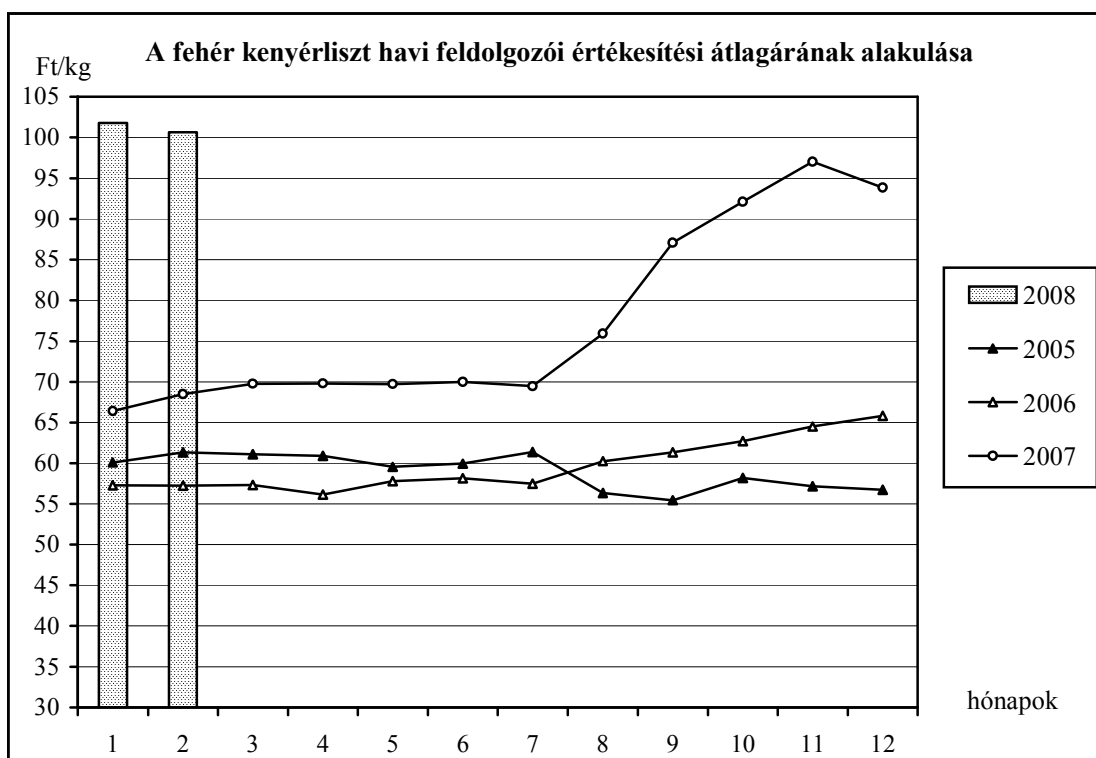
Forrás:CBOT-Chicago Board of Trade

7. ábra

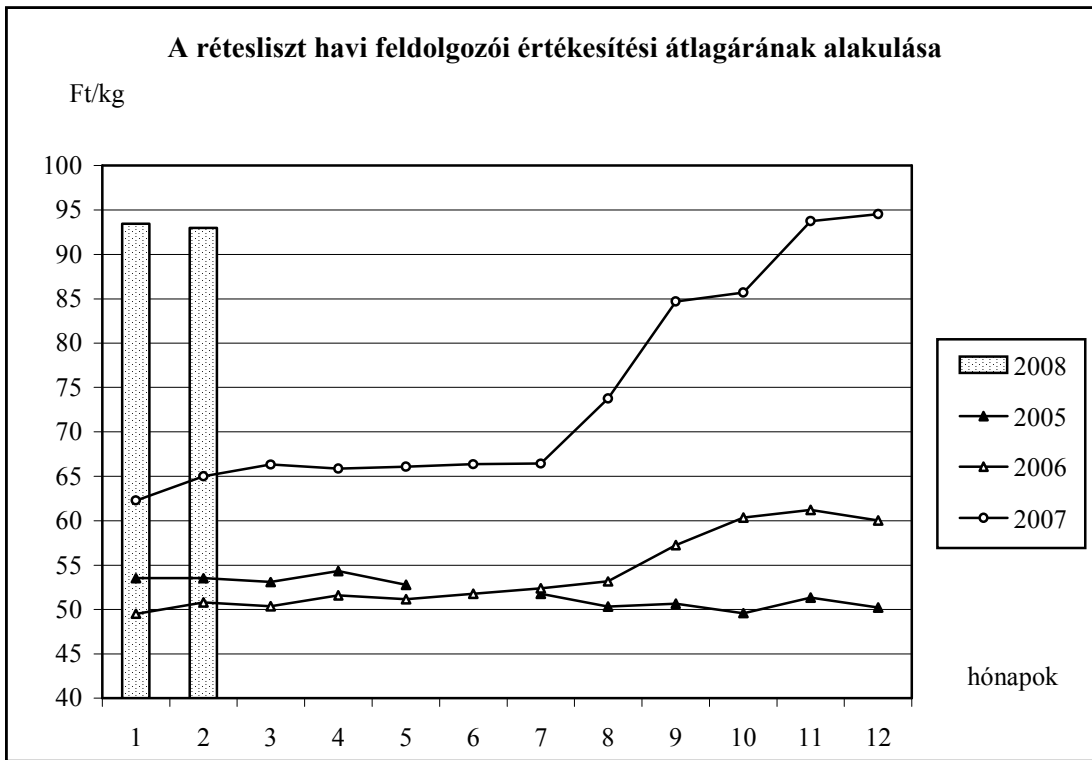
Forrás: PÁIR

8. ábra

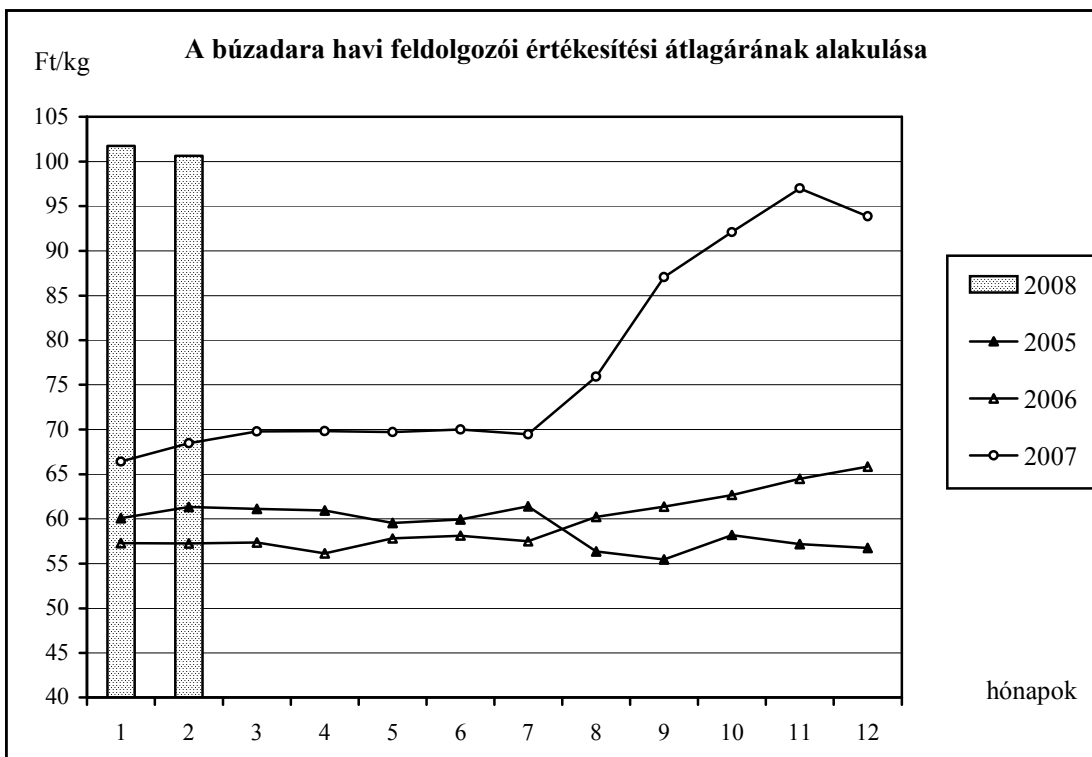
Forrás: PÁIR

9. ábra

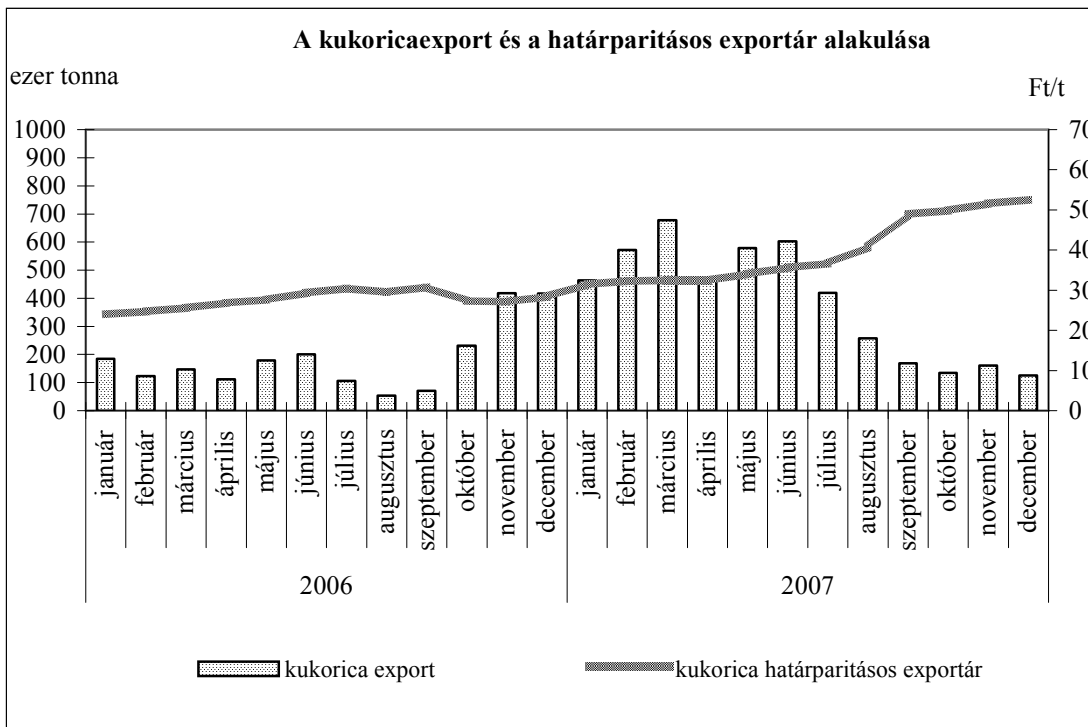
Forrás: PÁIR

10. ábra

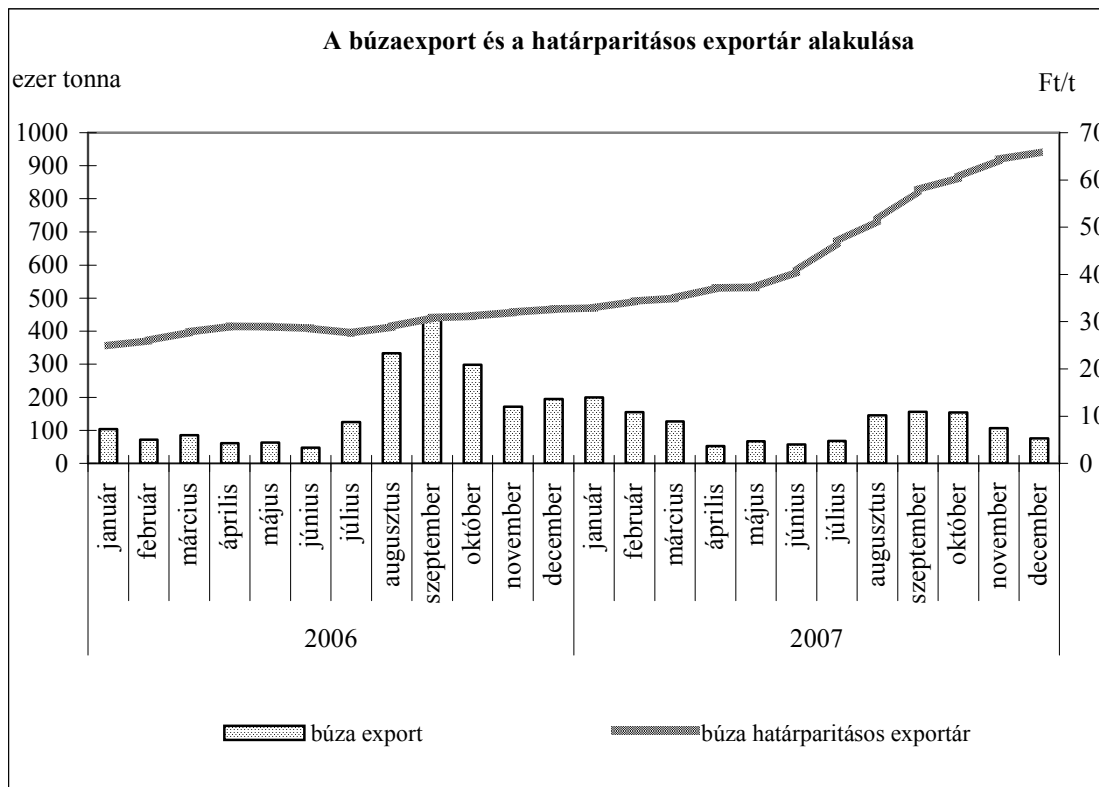
Forrás: PÁIR

11. ábra

Forrás: KSH

12. ábra

Forrás: KSH

GABONA ALAPÚ TERMÉKEK ÉRTÉKESÍTÉSI ÁRA A 10. HÉTEN

Gabonaipari termékek		Országos				
		2007. 10. hét	2008. 9. hét	2008. 10. hét	2008.10. hét/ 2007. 10. hét (%)	2008. 10. hét/ 2008. 9. hét (%)
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	1209,53	1186,06	1439,09	118,98	121,33
	Ft/kg	54,06	81,75	82,41	152,44	100,81
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1113,45	946,13	1233,48	110,78	130,37
	Ft/kg	57,31	85,24	85,72	149,56	100,56
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	744,33	435,29	598,27	80,38	137,44
	Ft/kg	62,24	91,35	91,07	146,32	99,69
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	36,00	71,83	77,00	213,89	107,20
	Ft/kg	62,00	88,74	89,30	144,03	100,63
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	82,45	52,60	35,85	43,48	68,16
	Ft/kg	62,87	89,36	91,41	145,41	102,30
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	38,12	37,96	62,58	164,17	164,86
	Ft/kg	71,94	98,10	99,04	137,67	100,96
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	670,31	565,85	503,51	75,12	88,98
	Ft/kg	52,40	80,53	80,48	153,59	99,95
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	928,43	777,90	941,25	101,38	121,00
	Ft/kg	53,93	82,98	83,56	154,95	100,71
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	266,67	326,17	571,09	214,16	175,09
	Ft/kg	58,20	86,09	85,34	146,64	99,13
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	79,85	87,05	69,60	87,16	79,95
	Ft/kg	59,71	87,95	88,28	147,86	100,38
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	59,71	32,04	59,66	99,92	186,22
	Ft/kg	70,03	100,46	100,63	143,70	100,17

A MEGFIGYELT GABONA ALAPÚ TERMÉKEK FOGYASZTÓI ÁRA 2007-BEN

Termék	2007 február	2008 január	2008 február
Finomliszt BI 55 1 kg	100	125	137
Fehér kenyér 1 kg	174	216	226
Félbarna kenyér 1 kg	157	189	200
Étkezési búzadara AD /kg	123	147	156

Forrás: PÁIR

KÜLPIACI INFORMÁCIÓK

HATÁRIDŐS PIACOK (2008. március 7.)

6. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago *(ősz, lágy búza)			Kansas **(ősz, kemény búza)			Minneapolis ***(tavaszi, kemény búza)			LIFFE****		
Szállítási határidő	EUR/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2008. március	290,00	76 198	2008. március	401,38	68 789	2008. március	420,67	72 094	2008. március	587,84	100 744	2008. január	188,50	64 442
2008. május	278,00	73 045	2008. május	405,98	69 577	2008. május	429,49	73 606	2008. május	484,88	83 099	2008. március	191,50	65 468
2008. augusztus	237,00	62 272	2008. július	392,57	67 279	2008. július	415,16	71 150	2008. július	431,51	73 952	2008. május	194,50	66 494
2008. november	233,75	61 418	2008. szeptember	396,24	67 908	2008. szeptember	414,24	70 992	2008. szeptember	412,31	70 662	2008. július	158,75	54 272
2009. január	234,00	61 484	2008. december	398,63	68 317	2008. december	418,84	71 781	2008. december	414,89	71 104	2008. november	161,75	55 297
2009. március	235,50	61 878	2009. március	396,79	68 002	2009. március	418,47	71 717	2009. március	417,00	71 465	2009. január	164,50	56 238

*SRW-Soft Red Winter

**HRW-Hard Red Winter

***DNS-Dark Northern Spring

**** étkezési és takarmánybúza

CBOT-Chicago Board of Trade

KCBOT-Kansas City Board of Trade

MGE-Minneapolis Grain Exchange

Kukorica

7. táblázat

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	EUR/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2008. június	209,50	55 046	2008. március	210,04	35 997
2008. augusztus	211,00	55 440	2008. május	215,45	36 924
2008. november	210,00	55 178	2008. július	220,08	37 717
2009. január	209,50	55 046	2008. szeptember	220,08	37 717
2009. március	209,50	55 046	2008. december	220,18	37 734
2009. június	209,50	55 046	2009. március	223,13	38 240

MATIF-Marché A Terme d' Instruments Financiers

Repce

8. táblázat

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	CAD/ tonna	Ft/tonna
2008. február	477,50	125 463
2008. május	448,75	117 909
2008. augusztus	454,25	119 354
2008. november	461,25	121 193

MATIF-Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

ÉTKEZÉSI BÚZA ÉS TAKARMÁNYKUKORICA HATÁRIDŐS KIKÖTŐI ÁRA

	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Szállítási hónap
Étkezési búza	2007.10. hét		2008. 10. hét		
Franciaország					
Rouen	148	37 455	283	74 274	február
La Pallice	147	37 201	284	74 537	március
* Creil	140	35 552			február
Németország					
Hamburg	152	38 550	288	75 672	február
Würzburg	146	36 902	258	67 658	február
Köln	157	39 692	268	70 417	február
Drezda	148	37 536	265	69 629	február
Dánia					
Koppenhága					
Olaszország					
Milánó					
Bologna					
Belgium					
Brüsszel	154	39 057	270	70 943	február
Spanyolország					
**Barcelona	172	43 623	280	73 570	február
Ausztria					
Bécs	156	39 565			február
Finnország					
Nokia	132	33 478			
Takarmánykukorica					
Franciaország					
*Creil	145	36 694	202	52 991	február
Bordeaux/Bayonne	151	38 215	198	51 940	február
La Pallice	152	38 469	199	52 203	február
Németország					
Hamburg	180	45 652	230	60 433	február
Olaszország					
Bologna					
Spanyolország					
**Barcelona	172	43 623	210	55 178	február

*FOB - Free on Board-bérmentesen a hajó fedélzetére rakva

** - import búzaár

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

TAKARMÁNYBÚZA ÉS TAKARMÁNYÁRPA HATÁRIDŐS KIKÖTŐI ÁRA

	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Szállítási hónap
Takarmányárpa	2008. 10. hét		
Anglia			
Kelet-Anglia	217	57 038	március
Franciaország			
Rouen	209	54 831	március
La Pallice	204	53 517	március
* Creil	199	52 203	március
Németország			
Hamburg	218	57 280	március
Hannover	217	57 017	március
München	228	59 776	március
Drezda			március
Dánia			
Koppenhága			március
Olaszország			
Bologna			március
Belgium			
Brüsszel	222	58 331	március
Spanyolország			
Barcelona	210	55 178	március
Ausztria			
Bécs	236	61 878	március
Finnország			
Raisio	200	52 550	március
Takarmánybúza			
Franciaország			
*Creil	259	67 968	március
Németország			
Hamburg	245	64 374	március
Hollandia			
Rotterdam	246	64 637	március
Belgium			
Brüsszel	235	61 746	március

*FOB - Free on Board-bérmertesen a hajó fedélzetére rakva

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

NEMZETKÖZI GABONAJEGYZÉSEK

BÚZA	2008.02.29.		2008.03.07.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/t	Ft/t	USD/t	Ft/t		
keménybúza						
⁽¹⁾ Kanada CWRS 13,5%	721,06	124 375,64	605,25	104 550,89	április	*FOB St. Lawrence
⁽²⁾ Ausztrália APH 14 %	—	—	446,00	77 042,04	március	*FOB Eastern States
⁽³⁾ US No. 2 DNS 14%	—	—	—	—	—	*FOB Portland
⁽⁴⁾ US No. 2 HRW	—	—	457,40	79 011,28	március	*FOB US Gulf
⁽⁵⁾ Ausztrália ASW	—	—	426,00	73 587,24	március	*FOB Eastern States
⁽⁶⁾ EU, Franciaó. alapminőség	426,20	73 515,24	448,60	77 491,16	március	*FOB Rouen
lágybúza						
⁽⁷⁾ US No. 2 SRW	424,30	73 187,51	435,40	75 211,00	március	*FOB US Gulf
⁽⁸⁾ Ukrajna lágy búza	—	—	—	—	—	*FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
⁽⁹⁾ Kanada CWAD 1	983,10	169 574,92	934,50	161 425,53	március	*FOB St. Lawrence
⁽¹⁰⁾ Kanada CWAD 2	983,10	169 574,92	934,50	161 425,53	március	*FOB St. Lawrence
KUKORICA						
⁽¹¹⁾ US No. 3 YC	—	—	233,20	40 282,97	március	*FOB US Gulf
Argentína	213,80	36 878,36	225,70	38 987,42	április	*FOB Up River
ÁRPA						
⁽¹²⁾ EU, Franciaó., takarmány	—	—	322,20	55 656,83	április	*FOB Rouen
Ukrajna, takarmány	—	—	—	—	—	*FOB Black Sea
⁽¹³⁾ US PNW	—	—	—	—	—	*FOB PNW

(1) CWRS-Canada Western Red Spring-13,5 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(2) Ausztrália APH- Australian Prime Hard-14 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(3) US No. 2 DNS- USA Dark Northern Spring- 14%-os fehérjetartalom-keménybúza

(4) US No. 2 HRW-USA Hard Red Winter-13,5 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(5) ASW- Australian Standard White-standardbúza

(6) EU, Franciaó. alapminőség - a világgpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár

(7) US No. 2 SRW- USA Soft Red Winter-10,3 %-os fehérjetartalom-lágybúza

(8) Ukrajna lágy búza- 12%-os fehérjetartalom-lágybúza

(9) Kanada CWAD 1-Canada Western Amber Durum 1-kemény

(10) Kanada CWAD 2-Canada Western Amber Durum 2-kemény

(11) US YC 3- USA No. 3 Yellow Corn

(12) EU, Franciaó., takarmányárpa-a világgpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár

(13) US PNW- USA Pacific Northwest

*FOB-Free on Board-bérmentesen a hajó fedélzetére rakva

- *Jelentősen esett a cukor ára a világpiacra, a tőzsdei árakat jelenleg a pénzügyi alapok mozgatják.*
- *Eddig közel 5 millió tonna cukorkvótát adtak vissza az uniós reform során, a reform érdemi része befejeződött.*
- *A termelői érdeklődés hiányában bezár a szerencsi cukorgyár is, ezzel az ország keleti felében befejeződik a cukorgyártás.*

Világpiaci helyzet

Február második felében tovább szárnyalt a cukor tőzsdei ára (1-4. ábra). Az emelkedés a pénzügyi alapok értékpapírpiacon való kivonulásának volt köszönhető, mivel az így felszabaduló pénzek spekulatív céllal megjelentek a tőzsdék árupiaci szegmenseiben. Ennek köszönhetően a cukor ára elszakadt fundamentális alapjaitól, vagyis a jelenlegi túlkínálatos helyzetből, és az árak tovább emelkedtek. Az emelkedésben a dollár gyengülése is szerepet játszott, de a cukorár dollárban számolt áremelkedése jóval meghaladta a dollár gyengülésének mértékét. A korrekció csak március elején indult be, amikor más árupiaci termékek (szója, búza, stb.) mellett a cukor tőzsdei jegyzéseiből profitrealizáló jelleggel jelentős tőkekivonás történt, aminek hatására az árak visszatértek február eleji szintjükre. Ennek ellenére nem várható további jelentős áresés a piacon, mivel egyes pénzügyi alapok az amerikai tőkepiaci zavarok miatt jelentősebb összegeket csoportosítanak át az árupiaci szegmensbe.

Európai uniós körkép

Bár az uniós cukorgyártó cégeknek március 31-ig van lehetőségük arra, hogy döntsenek cukorkvótájuk visszaadásáról vagy megtartásáról, lényegében lezárult az uniós cukorpiaci reform. A reform 2006 nyarán indult meg azzal a céllal,

hogy megszüntesse a WTO által bírált ún. C cukor exportját, továbbá 2009-re megnyissa az uniós piacot a legszegényebb államok előtt, mindezt úgy, hogy a leghatékonyabb cukortermelők maradjanak meg a piacon. Ennek megfelelően az Európai Bizottság egy drasztikus cukorár- és cukorrépaár-csökkentéssel egybekötött kvóta-visszavásárlási programot indított, amivel (az árak csökkentésével) ellehetlenítette a kevésbé hatékony termelőket és cukorgyártókat, másrészt az ezáltal értéktelenné vált termelői és feldolgozó infrastrukturát vásárolta vissza kvótaalapon a termékpályá-szereplőktől, biztosítva számukra piacról való kivonulás lehetőségét. Emellett a termelők jövedelmük csökkenéséért termeléstől függetlenül támogatást kaptak. A reform első körében azonban csak a legkevésbé versenyképes tagállamok szabadultak meg kvótájuktól (1. táblázat), így a várt 6 millió tonnás kvótavisszaadás csupán egyharmadában teljesült. Ezt az eredményt is eliminálta a reform azon rendelkezése, hogy a C cukor export legnagyobb termelői, az északnyugat-európai tagállamok 3 milliós kvótatúllépésükért korábbi exportjuk arányában 1 millió tonna plusz kvótát kaptak. A cukorrépánál versenyképesebb izoglükóztermelés kvótaszintjét pedig 3 év alatt egyenlő részletekben 300 ezer tonnával növelték (2. táblázat 2-3 oszlop). A piaci egyensúly megbomlásának megakadályozására ezért az EB nem csak a reform első évében, hanem a másodikban is aránylagos 2,5, illetve 2 millió tonnás kvótacsökkentést rendelt el, valamint elkezdte kidolgozni a reform reformját, melyben fixálta a termelők által kapható kárpótlást a cukorgyári kvótaleadások után (növelve a gyárak érdekeltségét a kvótaleadásban), valamint lehetővé tette, hogy a termelők is kezdeményezhessék a kvóta leadását. Az új rendelkezéseknek meg is lett az eredménye: 2008 márciusáig 2,7 millió tonna pótlólagos cukorkvótát adtak le (2. táblázat 6-7 oszlop). Ezzel tulajdonkép-

pen befejeződött a reform, mivel bár a kitűzött 6 millió tonna helyett csupán 4,9 millió tonna kvótát adtak le (a kvótabővítéssel együtt csupán 3,6-ot), megvalósult az uniós kvóták által szabályozott cukorrépa-termelés átrendeződése. Vagyis a déli, délkeleti, valamint néhány északi tagállamban a cukortermelés drasztikusan csökkent, jelentősége marginalizálódott, az államok pedig nettó importőrévé váltak az északnyugati tagállamoknak, amelyek bár maguk is jelentős veszteséget szenvedtek (kapacitásaik kvótájukon felül a C cukorexport megtermelésére is elegendőek voltak, ezt a többletkapacitást viszont le kellett építeniük), gyakorlatilag megőrizték kvótájuknak megfelelő termelésüket (3. táblázat, 5. ábra). Mivel azonban az árak még nem csökkentek jelentősen az uniós piacon, így a termelés megszűnésével járó veszteségeket nem pótolta az alacsonyabb árból adódó fogyasztói nyereség. Ezért kimondható, hogy az uniós reform vesztesei mindazok az országok, amelyek jelentős kvótát veszítettek. (Az érintett országok adatai a 3. táblázatban balra rendezettek és bekeretezettek.)

A reform érdemi része, a cukortermelés hatékonyságot figyelembe vevő földrajzi átcsoportosítása tehát befejeződött. Az, hogy a piaci egyensúlyhoz szükséges további kvótacsökkentés önkéntes alapon történik, vagy aránylagos kvótavisszavágással, az országok szempontjából már nem érdekes, mert valószínűleg mindkét megoldás a nagy, eddig kvótát vissza nem adó országokat fogja érinteni. A jelentősen lecsökkent déli- délkelet-európai termelés várhatóan nem csökken tovább, értéke az össztermelésben már úgyis elhanyagolható.

Hazai körkép

A hazai piac legfontosabb fejleménye, hogy bezár a szerencsi cukorgyár is, ezzel

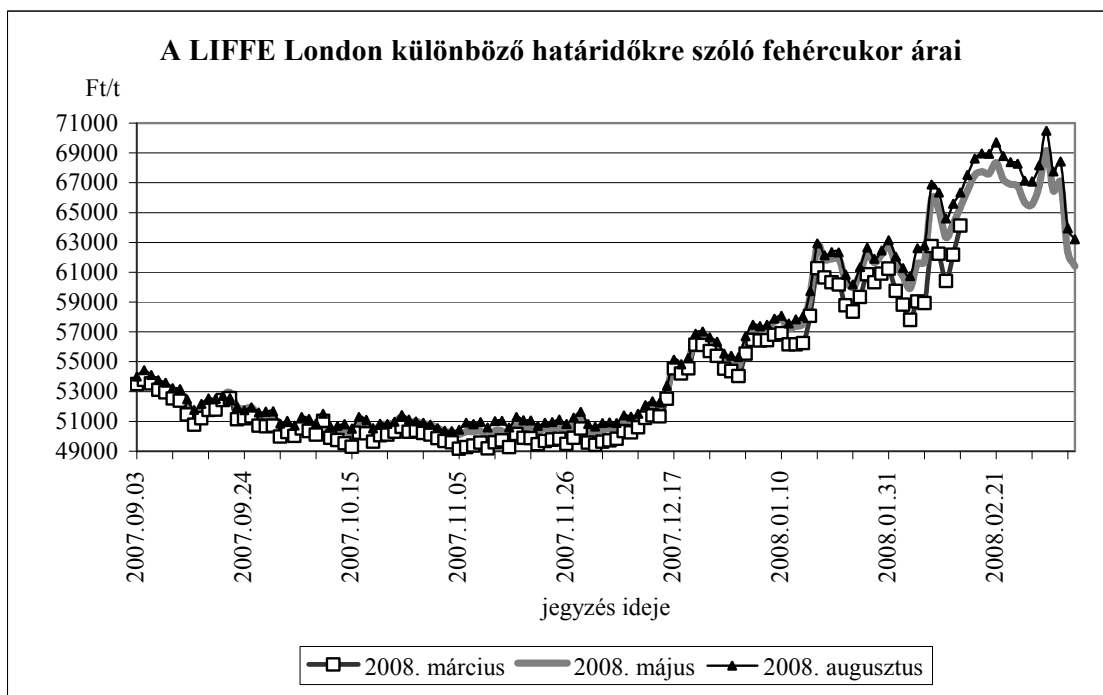
megszűnik a cukorrépa-termesztés Kelet-Magyarországon. A gyár bezárásának specialitása, hogy a termelői érdeklődés hiányában döntöttek az üzem bezárása mellett, mivel a hazai termelők még az 50%-os nemzeti kvótavisszaadás után járó 6-7 euróval kiegészülő és így 36-37 euró/tonnás répaátvételi árat is keveselltek. Ennek legfontosabb oka, hogy a gabona- és olajosmagarak olyan magasságokba szöktek az elmúlt évben, hogy ilyen árak mellett a hazai átlaghozamokkal számolva jóval nyereségesebbé vált ezen növények termesztése, mint a cukorrépaé a jelenlegi átlaghozamok és átlagdigestiók mellett. A döntésben tehát szerepet játszott nem csak maga a reform, hanem az alternatív növények nagyobb jövedelmezősége, valamint a 2007-es aszályos év, amikor a cukorrépa termesztése a legtöbb termelő esetében veszteséges volt.

Ennek megfelelően a várható cukorrépa-vetésterület 12-13 ezer hektárra csökken, és a Dél-Dunántúlon, a (várhatóan) megmaradó kaposvári gyár körül koncentrálnak.

A hazai cukorgyártás ezzel (annak ellenére, hogy az uniós legnagyobb izoglükóz-termelőjeként az uniós kvótabővítés 27%-át Magyarország kapta) jelentősen zsugorodott. Az összcukor-termelés az uniós össztermelés 2,95%-áról 2,2%-ára csökkent, az uniós államok között a 9.-ről a 13. helyre estünk vissza. A répacukor-termelés esetében még nagyobb a visszaesés, 2,3%-ról 0,75%-ra esett a termelés, a 12.-ről a 16. helyre csúszott vissza az ország. Ezzel olyan országok előzték meg Magyarországot, mint Szlovákia, Görögország, Svédország és Ausztria.

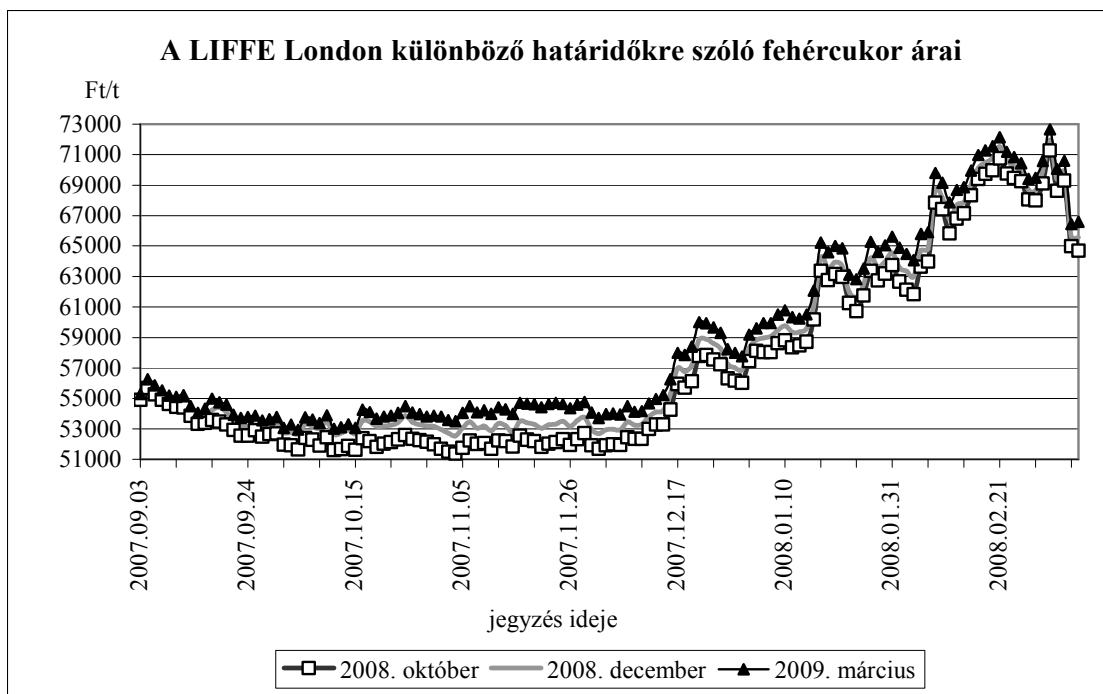
A fogyasztói árak csökkenése megállt a hazai piacon (6. ábra), így várható, hogy a jövőbeni terméskiesés miatt felértékelődnek a még meglévő készletek, és akár az ár is emelkedhet.

1. ábra

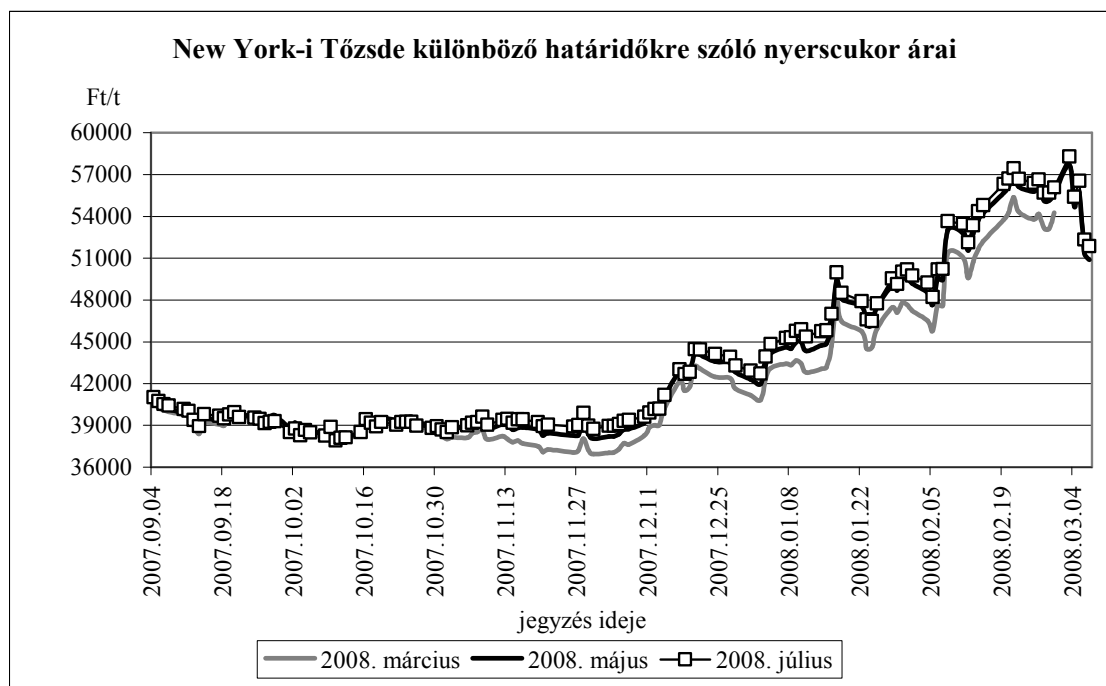
Forrás: International Financial Futures Exchange London

2. ábra

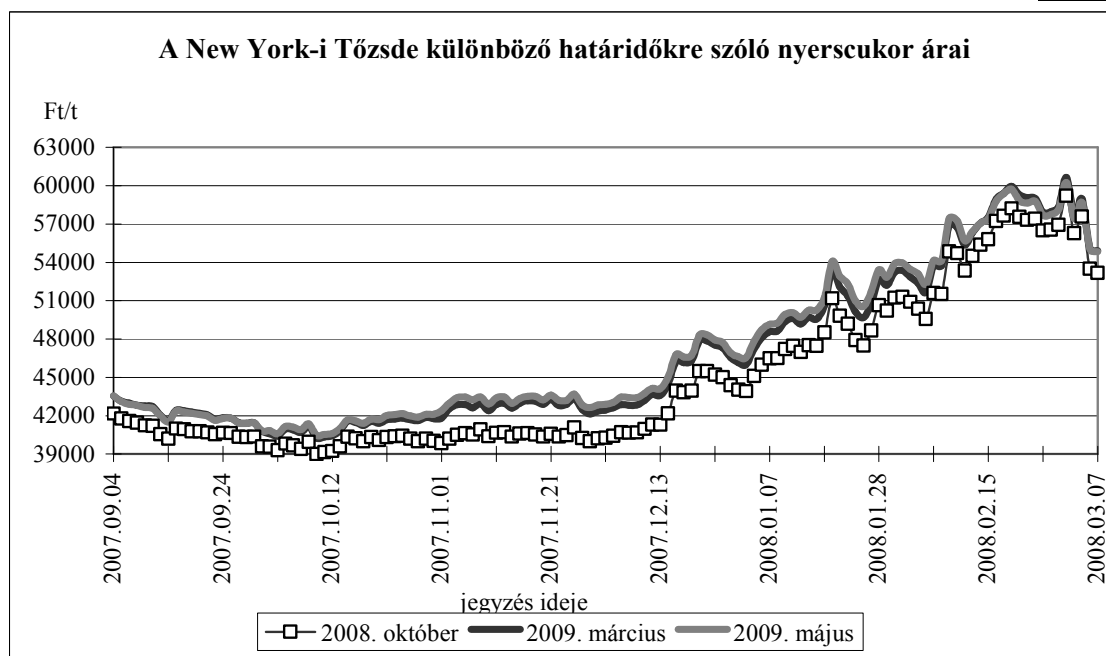
Forrás: International Financial Futures Exchange London

3. ábra

Forrás: Intercontinental Exchange, New York

4. ábra

Forrás: Intercontinental Exchange, New York

1. táblázat
A 2006-OS UNIÓS CUKORREFORM HATÁSA A TAGÁLLAMOK CUKORTERMELÉSI KVÓTÁIRA I.

M.e.:tonna

Kvóták 2006-ban, a reform indulásakor				Kvótavisszaadás 2007 februárjáig			Eredmény 2007 februárjában (kivéve izoglükóz-kvótabővülés)			
ország	cukor	izoglükóz	inulin	összesen	cukor	izoglükóz	inulin	cukor	izoglükóz	inulin
Ausztria	387326			387326				387326	0	0
Belgium	819812	71592	215247	1106651			215247	819812	71592	0
Bulgária								4752	67602	0
Csehország	454862			454862	102473			352389	0	0
Dánia	420746			420746				420746	0	0
Finnország	146087	11872		157959	56087			90000	11872	0
Francia dominiumok	480245			480245				480245	0	0
Franciaország*	3288747	19846	24521	3333114		27664	24521	3288747	-7818	0
Görögország	317502	12893		330395	158800			158702	12893	0
Hollandia	864560	9099	80950	954609			80950	864560	9099	0
Írország	199260			199260	199260			0	0	0
Lengyelország	1671926	26781		1698707				1671926	26781	0
Lettország	66505			66505	66505			0	0	0
Litvánia	103010			103010				103010	0	0
Magyarország	401684	137627		539311	108093			293591	137627	0
Nagy Britannia	1138627	27237		1165864				1138627	27237	0
Németország	3416896	35389		3452285				3416896	35389	0
Olaszország	1557443	20302		1577745	803597			753846	20302	0
Portugál dominiumok	9953			9953				9953	0	0
Portugália	69718	9917		79635	54718			15000	9917	0
Románia								109164	12035	0
Spanyolország	996961	82579		1079540	114797			882164	82579	0
Svédország	368262			368262	42562			325700	0	0
Szlovákia	207432	42547		249979	70133			137299	42547	0
Szlovénia	52973			52973	52973			0	0	0
EU 27 (2006-ban 25)	17440537	507681	320718	18268936	1829998,3	27664	320718	15724455	559654	0

Forrás: EU, CIE

*Franciaország a kapott izoglükóz-kvótáját is visszaadta 2007-ben, ezért negatív a táblázat 10. oszlopa

2. táblázat
A 2006-OS UNIÓS CUKORREFORM HATÁSA A TAGÁLLAMOK CUKORTERMELÉSI KVÓTÁIRA II.

M.e.:tonna

Kvótabővítés 2008-ig			Kvótabővítés végeredménye 2008-ig		Kvótavisszaadás 2008 március 10-ig		Kvóták 2008 március 10-ig		
ország	cukor	izoglükóz	cukor	izoglükóz	cukor	izoglükóz	cukor	izoglükóz	összesen
Ausztria	18486	0	405812	0	54785		351027	0	351027
Belgium	62489	42955	882301	114547	176116		706185	114547	820732
Bulgária	0	0	4752	67602	4752		0	67602	67602
Csehország	15549	0	367938	0			367938	0	367938
Dánia	31720	0	452466	0	61083		391383	0	391383
Finnország	0	7123	90000	18995	9001	19000	80999	0	80995
Francia dominiumok	0	0	480245	0			480245	0	480245
Franciaország	351695	39572	3640442	31754	489523		3150919	31754	3182673
Görögország	0	7743	158702	20636		20636	158702	0	158702
Hollandia	66875	5459	931435	14558	125744	14563	805691	0	805687
Írország	0	0	0	0			0	0	0
Lengyelország	100551	16069	1772477	42850	239336		1533141	42850	1575991
Lettország	0	0	0	0			0	0	0
Litvánia	0	0	103010	0	13908		89102	0	89102
Magyarország	5000	82576	298591	220203	192750		105841	220203	326044
Nagy Britannia	82847	16342	1221474	43579	165000		1056474	43579	1100053
Németország	238560	21233	3655456	56622	493487		3161969	56622	3218591
Olaszország	0	12181	753846	32483	245467		508380	32483	540863
Portugál dominiumok	0	0	9953	0			9953	0	9953
Portugália	0	5950	15000	15867	15000		0	15867	15867
Románia	0	0	109164	12035	4472		104692	12035	116727
Spanyolország	5000	38844	887164	121423	363912	3000	523252	118423	641675
Svédország	17722	0	343422	0	35236		308186	0	308186
Szlovákia	2732	25528	140031	68075	15018		125013	68075	193088
Szlovénia	0	0	0	0			0	0	0
EU 27	999226	321576	16723681	881230	2704589	57198	14019092	824032	14843124

Forrás: EU, CIE

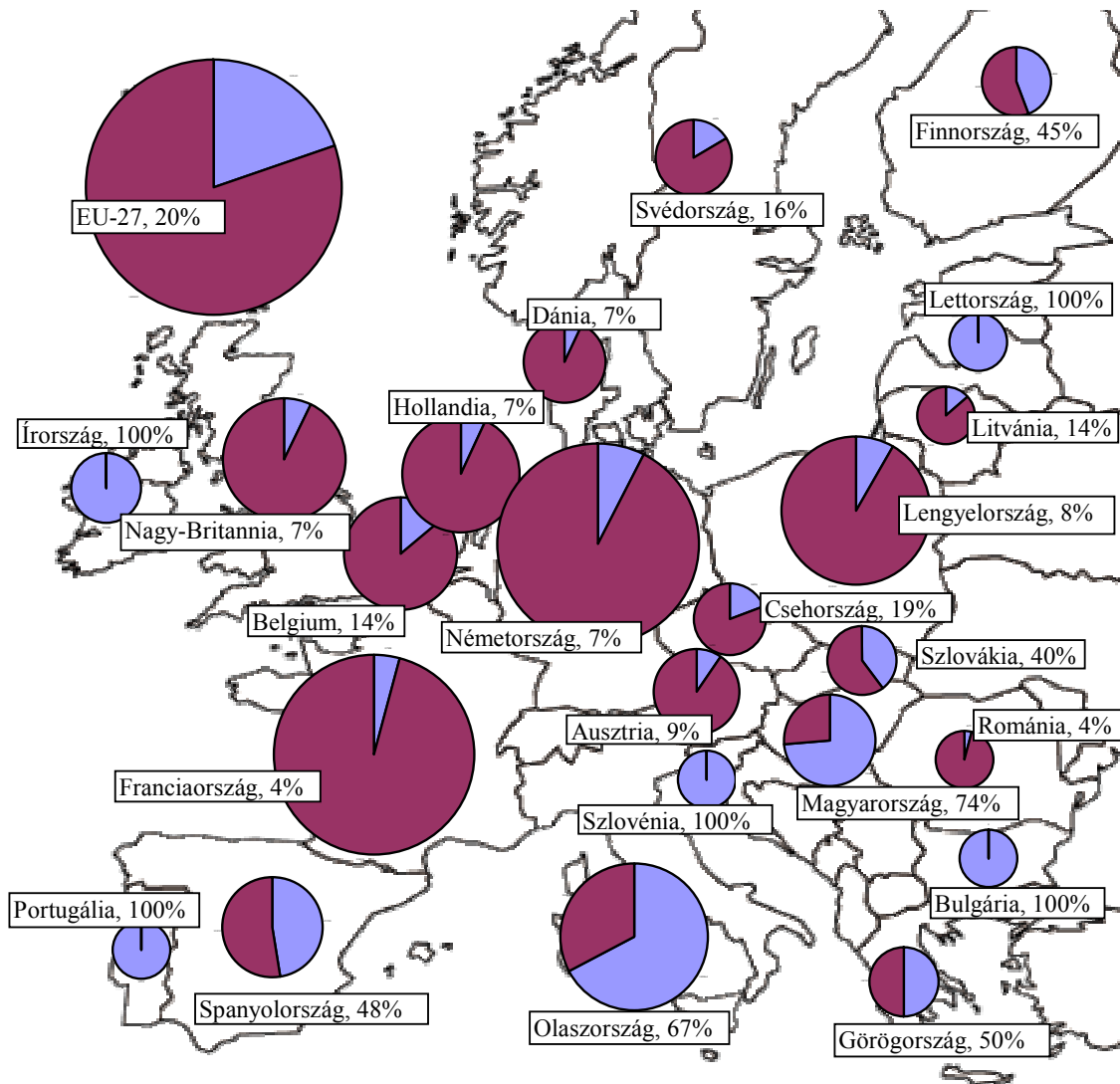
A 2006-OS UNIÓS CUKORREFORM HATÁSA A TAGÁLLAMOK CUKORTERMELÉSI KVÓTÁIRA III.

Kvóták 2008 március 10-ig (tonna)			A 2008-as kvóták a 2006-os kiindulási kvóták százalékában			
ország	cukor	izoglükóz	összesen	cukor	izoglükóz	összesen
Ausztria	351027	0	351027	90,6%		90,6%
Belgium	706185	114547	820732	86,1%	160,0%	74,2%
Bulgária	0	67602	67602			
Csehország	367938	0	367938	80,9%		80,9%
Dánia	391383	0	391383	93,0%		93,0%
Finnország	80999	0	80995	55,4%	0,0%	51,3%
Francia dominiumok	480245	0	480245	100,0%		100,0%
Franciaország	3150919	31754	3182673	95,8%	160,0%	95,5%
Görögország	158702	0	158702	50,0%	0,0%	48,0%
Hollandia	805691	0	805687	93,2%	0,0%	84,4%
Írország	0	0	0	0,0%		0,0%
Lengyelország	1533141	42850	1575991	91,7%	160,0%	92,8%
Lettország	0	0	0	0,0%		0,0%
Litvánia	89102	0	89102	86,5%		86,5%
Magyarország	105841	220203	326044	26,3%	160,0%	60,5%
Nagy Britannia	1056474	43579	1100053	92,8%	160,0%	94,4%
Németország	3161969	56622	3218591	92,5%	160,0%	93,2%
Olaszország	508380	32483	540863	32,6%	160,0%	34,3%
Portugál dominiumok	9953	0	9953	100,0%		100,0%
Portugália	0	15867	15867	0,0%	160,0%	19,9%
Románia	104692	12035	116727			
Spanyolország	523252	118423	641675	52,5%	143,4%	59,4%
Svédország	308186	0	308186	83,7%		83,7%
Szlovákia	125013	68075	193088	60,3%	160,0%	77,2%
Szlovénia	0	0	0	0,0%		0,0%
EU 27	14019092	824032	14843124	80,4%	162,3%	81,2%

Forrás: EU, CIE

5. ábra

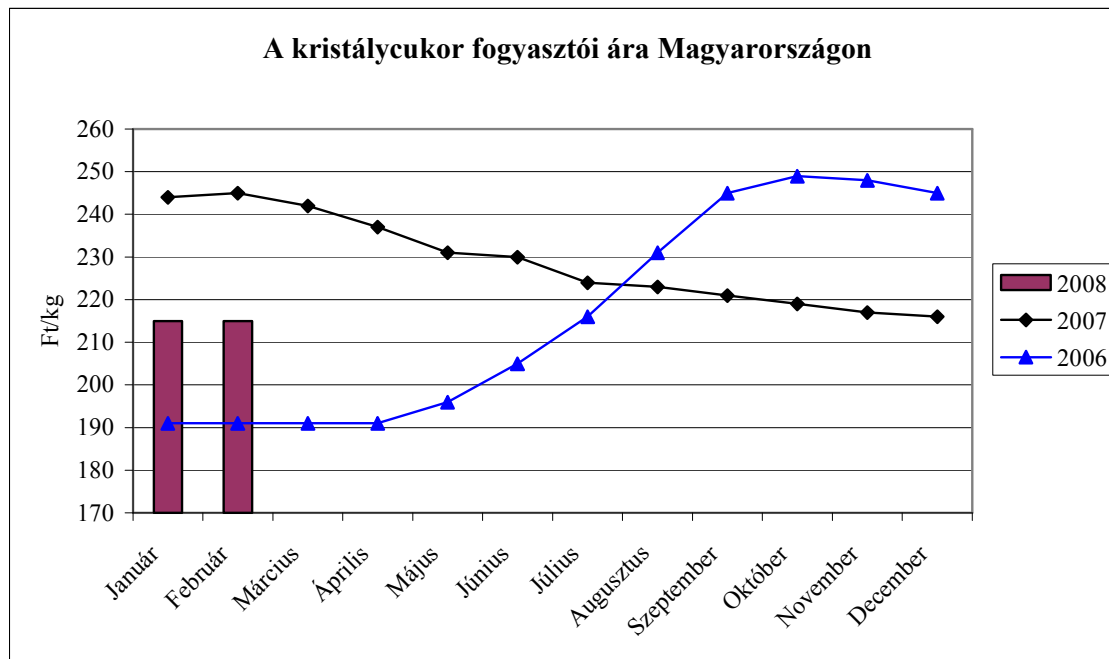
Az EU-27 cukorkvóta és a leadott kvóták területi megoszlása és arányai az egyes országok kvótájához képest*

Forrás: Európai Bizottság, CIE

* 2008 március 10-i állapot, a 2006-os (Románia, Bulgária esetében 2007-es) répacukor-kvótához viszonyítva, a visszaadott kvóta világos színnel jelölt.

6. ábra

Forrás: KSH